

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtru[m] absq[ue] gratia possit homo resurgere à peccato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

aliud, ceteris vero propter ipsum conueniat in quocunque ordine, siue tendant ut agentia, siue ut patientia. Vnde & in littera manifestatur hoc de victoria, in quam tendit miles, non nisi motus a duce: propter quod multo magis disponens ipsum patiens ad finem ultimum, oportet moueri a primo agente. Sed quod

fit ordo finium, necesse est quod ad ultimum finem conuertatur homo per motionem primi mouentis, ad finem autem proximum per motionem alicuius inferiorum mouentium: sicut animus militis conuertitur ad querendum uictoriam ex motione ducis exercitus, ad sequendum autem uexillum alicuius aciei ex motione Tribuni. Sic igitur cum Deus sit primum mouens simpliciter, ex eius motione est, quod omnia in ipsum conuertantur secundum communem intentionem boni, per quam unumquodque intendit ad finem suum, secundum suum modum. Vnde Dion. in lib. de di. nom. dicit, * qd Deus conuertit oia ad seipsum: sed homines iustus conuertit ad seipsum sicut ad specialem finem quem intendunt, & cui cupiunt adherere sicut bono proprio, secundum illud Psal. 72. Mihi adherere Deo bonum est: & ideo quod

homo conuertatur ad Deum, hoc non potest esse nisi Deo ipsum conuertente. hoc autem est preparare se ad gratiam, quasi ad Deum conuertit, sicut ille qui habet oculum auersum a lumine Solis, per hoc se parat ad recipiendum lumen Solis, quod oculos suos conuertit uersus Solem. Vnde patet, quod homo non potest se preparare ad lumen gratiae suscipiendum, nisi per auxilium gratuitum Dei interioris mouentis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod conuersio hominis ad Deum fit quidem per liberum arbitrium, & secundum hoc homini praecipitur, quod se ad Deum conuertat: sed liberum arbitrium ad Deum conuertit non potest, nisi Deo ipsum ad se conuertente, secundum illud Ierem. 31. Conuerte me, & conuertar: quia tu dominus Deus meus. Et Threnorum ulti. Conuer-

quod in se est, ita ut per hoc sit sufficienter preparatus ad gratiam (sic enim in proposito sumitur facere, quod aliquid gratiae est, ideo sine Deo ut specialiter praecipitur, quod est dicere sine speciali adiutorio Dei, non potest homo facere quod in se est, & non potest preparare gratiam, quicquid in secundo sententiarum manifestum fuerit.

AD OBIECTA contra conclusionem dicitur, quod facere opus moraliter bonum etiam in omnibus humanis actibus, non est propinqua preparatio ad gratiam, sed oportet addere, quod fiat cum conuersione ad Deum ut finem supernaturalem: quoniam preparatio ad gratiam, inchoatio est intentionis creaturae respectu beatitudinis supernaturalis. Et quoniam ad supremum agens spectat intendere in ultimum finem, sine speciali adiutorio Dei nulla creatura rationalis potest preparare se ad Dei gratiam, quae est specialis ultimus finis, ut coniunctio specialis & supernaturalis ad Deum.

AD PROBATIONEM autem dicitur, quod licet inter opus morale, & opus gratiae sit immediatus ordo, non tamen est immediatus ordo inter opus pure morale, & tale opus gratiae, scilicet donum habituale gratiae gratum facientis, quia mediat ali-

quod opus gratiae, scilicet conuersio ad Deum, quod non est meritorium, utpote gratia inferior, ut sic conuersio consummatur opus inueniatur medium inter opus meritorium, & morale.

Nec obicitur hic quod communiter dicitur, quod homo non potest se preparare ad Deum, nisi per gratiam, quod in se est, ita ut per hoc sit sufficienter preparatus ad gratiam (sic enim in proposito sumitur facere, quod aliquid gratiae est, ideo sine Deo ut specialiter praecipitur, quod est dicere sine speciali adiutorio Dei, non potest homo facere quod in se est, & non potest preparare gratiam, quicquid in secundo sententiarum manifestum fuerit.

AD SECUNDVM dicendum, quod nihil homo potest facere, nisi a Deo moueatur, secundum illud Ios. 1. Sine me nihil potestis facere; & ideo cum deus homo facere quod in se est, hoc est in potestate hominis, secundum quod est motus a Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod illa obiectio procedit de gratia habituali, ad quam requiritur aliqua preparatio, quia omnis forma requiritur susceptibile dispositio: sed hoc quod homo moueatur a Deo, non praexigit aliquam aliam motionem, cum Deus sit primum mouens, unde non oportet abire in infinitum.

AD III. dicendum, quod homo est preparare animam, quia hoc facit per liberum arbitrium, sed tamen hoc non facit sine auxilio Dei mouentis, & ad se attrahentis, ut dictum est.

ARTICVLVS VII.

Utrum homo possit resurgere a peccato sine auxilio gratiae.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod possit resurgere a peccato sine auxilio gratiae. Illud enim quod praerexitur ad gratiam, fit sine gratia: sed resurgere a peccato praerigitur ad illuminationem gratiae, dicitur enim ad Eph. 5. Exurge a mortuis, & illuminabit te Christus, ergo homo potest resurgere a peccato sine gratia.

AD PRIMUM Praeterea peccatum uirtuti opponitur, sicut morbus sanitati, ut supra dictum est: sed homo per uirtutem naturae potest resurgere de aegritudine ad sanitatem sine auxilio exterioris medicinae, per hoc, quod intus manet principium uitae, a quo procedit operatio naturalis, ergo uir quod homo simili ratione possit reparari per seipsum, re-

quod in se est, ita ut per hoc sit sufficienter preparatus ad gratiam (sic enim in proposito sumitur facere, quod aliquid gratiae est, ideo sine Deo ut specialiter praecipitur, quod est dicere sine speciali adiutorio Dei, non potest homo facere quod in se est, & non potest preparare gratiam, quicquid in secundo sententiarum manifestum fuerit.

Super questionis 109. articulum septimum.

IN articulo septimo eiusdem questionis aduerte inueniuntur articuli. Haec tamen siquidem de necessitate homine ad bonum, in duobus autem nunc sequentibus de necessitate eiusdem respectu mali, & de uirtute in aliis de necessitate eiusdem in homine tam constituto, & creatur, ut nulla necessitas praetermissa uideatur.

In corpore articuli eiusdem, & responsione ad tertium.

pp. 4. p. 1. inter princ. & med. & s. s.

occurrit circa illud, scilicet quod ordo naturae reparari non potest nisi Deo voluntate hominis ad se trahente per gratiam.

Ex duplici siquidem capite hoc habet difficultatem. primo ex parte Dei, ex eo quod qualemunque potest Deus creare hominem, talem praecite potest reparare: sed hominem recte ordinatum sine gratia potest creare. ergo & post lapsum reparari sine gratia. Secundo ex parte hominis: quia ut dicitur in Prædicamentis, & ap probatur ab auctore in 2. lemen. distinct. 28. in expositione litteræ, prauis ad meliores exercitationes deductus, proficiet. Et consistit difficultas in hoc quod actus & habitus prauis non ita dimittuntur naturæ bonum, ut non necessitetur ad manendum in malo: sed potest voluntas mutari in oppositum bonum, & contra naturam exercitatione non iustitiam stabilire in subiectione ad Deum, ut principium naturæ: & sic ordo naturæ reparari erit sine auxilio gratiæ, & homo ad bonum sibi conueniens per seipsum affertur, cuius oppositum in littera dicitur.

Ad primum horum dicitur, quod non est ad propositum præsentis articuli, ubi de necessitate gratiæ ad uires hominis quaestio est: cum autem quaeritur de remissione culpæ, an possit sine gratia fieri, examinandum conclusio illius rationis, qua scopus uirtutis.

Ad secundum autem quod est directe contra propositum, dicitur quod ordine naturæ reparari sic, ut voluntas hominis Deo subijciatur, potest intelligi dupliciter. Vno modo de subiectione limitata, seu secundum quid, alio modo de subiectione simpliciter.

Et sic, ut penetret terminos, quod si fingamus homini non fuisse reuelatum aliqua spectans ad ordinem gratiæ, tunc esse subiectum Deo ut principio naturæ, & esse subiectum Deo simpliciter, coincident: modo autem ubi consistit esse ordine gratiæ reuelatum, hæc duo non coincidunt: sed esse subiectum Deo ut principio naturæ, est esse subiectum Deo secundum quid: esse autem subiectum Deo simpliciter, est subijci sibi ut principio, & sibi naturæ, gratiæ, & omnium quomodo libet. Unde dicitur, quod licet voluntas humana sicut potest sine gratia mu-

tari de intemperantia in esse temperatum: ita potest mutari de inobedientia Dei, ut principium est naturæ, ad subiectionem illius etiam ut principium est, & finis naturæ: sed hoc non est uoluntatem subiectam esse Deo simpliciter, sed secundum quid, ut scilicet est caput naturæ. non potest tamen mutari sine gratia ad obediendum Deo simpliciter, id est, sine determinatione aliqua: quia talis subiectione voluntatis a speciali auxilio gratiæ est, ut in articulo precedente dictum est, & terminatur ad donum habituale gratiæ gratum facientis: & hoc intèdit littera remittens se ad præcedentem articulum. Et si intelletur, quod talis subiectione non spectat ad ordinem naturæ, sed gratiæ, respondeatur quod licet hæc subiectione excedat uires naturæ, & spectet ad gratiæ ordinem, ut in precedenti articulo dictum est, ipsa tamè est necessario requisita ad hoc, quod uoluntas subijciatur Deo secundum naturæ ordinem. Et ratio est, quia post lapsum non datur medius status inter conuersionem ad Deum supernaturalem finem, & auersionem ab ipso, licet ante lapsum dari potuerit medius status, quo in natura integra nec auersus, nec conuersus erat: homo ad Deum per supernaturalem finem. Fuit quippe tunc homo subiectus Deo simpliciter, non includendo, nec excludendo ordinem gratiæ: post lapsum autem oportet in conuersione ad Deum simpliciter includi ordinem gratiæ. Quod autem dicitur in responsione ad tertium, quod ad naturale bonum reparari non potest, de uigore rationis intelligendum est: ad illud enim semel lapsa natura, nunquam ex se reuertere potest. Et sic nec Aristotelis, nec auctoris dicta in secundo sententiarum presentibus magis digestis obuiant.

parari non potest, ut si uoluntas hominis Deo subijciatur, nisi Deo uoluntatem hominis ad se trahente, sicut dictum est. Similiter et reatus poenæ æternæ remitti non potest nisi a Deo, in quibus est offensa commissa, & qui est hominum iudex: & ideo requiritur auxiliu gratiæ ad hoc, quod homo a peccato resurgat & quantum ad habituale donum, & quantum ad interiorum Dei motionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illud indicitur homini, quod pertinet ad actum lib. arb. qui requiritur in hoc, quod homo a peccato resurgat. & ideo cum dicitur, Exurge, & illuminabit te Christus, non est intelligendum, quod tota exurrectio a peccato præcedat illuminationem gratiæ, sed quia cum homo per lib. arb. a Deo motu surgere conatur a peccato, recipit lumè gratiæ iustificatis.

AD SECUNDUM dicendum, quod naturalis ratio non est sufficiens principium huius sanitatis, quæ est in homine per gratiam iustificationem: sed huius principium est gratia, quæ tollitur per peccatum: & ideo non potest homo per seipsum reparari, sed indiget ut denuo ei lumè græ infundatur: sicut si corpori mortuo resuscitando denuo infunderet aia.

AD TERTIUM dicendum, quod quia natura est integra per seipsam, potest reparari ad id quod est sibi conueniens & proportio naturæ: sed ad id quod superexcedit suam proportionem, reparari non potest sine exteriori auxilio. Sic igitur humana natura defluens per actum peccati, quia non manet integra, sed corrumpitur, ut supradictum est, non potest per seipsam reparari, neque etiam ad bonum sibi conueniens, & multominus ab bonu supernaturali iustitiæ.

ARTICVLVS VIII. Vtrum homo sine gratia possit non peccare.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod homo sine gratia possit non peccare. Nullus enim peccat in eo quod uult non potest, ut Augustinus dicit

Super Quaestiones centesimo octaua Articulum octauum.

In articulo 8. eiusdem questionis dubium primo occurrit circa illud, Homo in statu naturæ integræ poterat uitare omnia peccata

Art. preced.

quest. 83.

Sup. q. 63. ar. 1. ad 3. Et 3. contra ca. 160. & uer. q. 22. ar. 5. ad 7. & q. 24. ar. 1. ad 10. & 22. & art. 12. per 10. & 1. cor. 12. & Heb. 10. 16. 3